

INTENTIEVERKLARING

Verbinden van de oevers door gedeelde verantwoordelijkheid in het middelbaar beroepsonderwijs

Gemeenschappelijke intentieverklaring van georganiseerd bedrijfsleven, onderwijs en kenniscentra

MKB-Nederland, VNO-NCW, FNV, CNV, MBO Raad, Colo en MHP zijn het eens over de volgende voorstellen:

- Het partnerschap van onderwijs en bedrijfsleven (sociale partners) wordt **gelijkwaardig** en **paritair** vormgegeven binnen het bestuur van het kenniscentrum. Dat betekent dat besluitvorming in het kenniscentrum in pariteit zal plaatsvinden;
- **Gezamenlijk** worden onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven hierna **verantwoordelijk** voor de wettelijke (WEB-)taken, voor goed beroepsonderwijs dat aansluit op de behoeften van de arbeidsmarkt;
- Sociale partners en onderwijs maken met elkaar bindende sectorale afspraken binnen de kenniscentra in hun rol ter versterking van het primaire proces in het MBO. Het gaat dan over de kwalificatiedossiers, de examinering, de beroepspraktijkvorming en de verhouding sectoraal/regionaal;
- De profielen en de competenties van bestuursleden zullen zich moeten verhouden tot de nieuwe verantwoordelijkheden;
- Conform de eisen van de Governance code van de kenniscentra en transparantie worden de wettelijke (WEB-)verantwoordelijkheden gescheiden van de overige activiteiten. Indien nodig zal de code worden aangescherpt. Het is aan de besturen van de kenniscentra te beoordelen of en op welke wijze voor het kenniscentrum binnen deze randvoorwaarden synergievoordelen zijn te realiseren vanuit de publieke en de private taken;
- Colo wordt het nieuwe platform beroepsonderwijs – bedrijfsleven waar onderwijs en sociale partners sectoroverstijgende onderwerpen aangaande het middelbaar beroepsonderwijs bespreken en zo nodig brengen tot voorstellen aan de politiek;
- Colo blijft naast platform van bedrijfsleven en onderwijs een uitvoeringsorganisatie voor het verrichten van beroepsonderwijs gerelateerd arbeidsmarktonderzoek, de Barometer e.d.;
- Het bestuur van de vereniging Colo wordt **paritair** samengesteld, 50% georganiseerd bedrijfsleven/50% onderwijs (bekostigd onderwijs en waar van toepassing particulier onderwijs); het voorzitterschap van het bestuur wordt in de eerste jaren in duo vervuld en in de toekomst mogelijk bij toerbeurt;
- Het Colo bureau wordt ook het ondersteunende apparaat voor het nieuwe platform;
- MBO-Raad en sociale partners maken zich hard voor behoud van het overheidsbudget voor de kenniscentra.

Toelichting:

Het middelbaar beroepsonderwijs heeft als taak het toerusten van (jonge) mensen voor de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. Zij doet dat langs de weg van de zogenaamde drievoudige kwalificatie; leren, loopbaan en burgerschap. Het gaat om vakkennis en algemene competenties die in een goede balans in de scholing wordt aangeboden. Waar mogelijk wordt doorstroom in de beroepskolom van VMBO naar MBO en van MBO naar HBO bevorderd. Het belang van goede beroepspraktijkvorming in het beroepsonderwijs behoeft geen betoog.

Tenslotte is het essentieel, dat tijdens het initieel onderwijs de basis wordt gelegd en een goede grondhouding wordt gekweekt voor het leven lang leren.

Het beroepsonderwijs in Nederland rust op twee pijlers. In de eerste plaats zijn dat de scholen. Deze hebben als kerntaak (jonge) mensen op te leiden voor een duurzame plaats op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. Scholen doen dat met behulp van een groot aantal gemotiveerde en professionele docenten. Zij worden daarvoor publiek bekostigd. Daarnaast beschikken we in het MBO over niet bekostigde onderwijsinstellingen. In de tweede plaats zijn dat bedrijven en instellingen. Zij zijn niet alleen afnemers van beroepsgekwalficeerde werknemers, maar hun praktijkopleiders leveren tevens een substantiële bijdrage aan de inhoud en de kwaliteit van het beroepsonderwijs. MBO-ers brengen ongeveer de helft van hun opleidingstijd door in erkende leerbedrijven. Deze leerbedrijven dienen daarmee een maatschappelijk belang maar ook een welbegrepen eigen belang. Immers, bedrijven kunnen niet zonder goed opgeleide en breed inzetbare medewerkers. Bedrijven worden niet publiek bekostigd, maar verkrijgen wel financiële (fiscale) tegemoetkomingen zoals de WVA, onder meer wanneer zij beschikbaar zijn als leerwerkbedrijf.

Bedrijven en scholen kunnen niet zonder elkaar. Daarom is goed georganiseerd en rolbestendig partnerschap tussen onderwijs en bedrijfsleven van essentieel belang. In de praktijk van alledag komt het daar onvoldoende van. Om tot een echte omslag te kunnen komen moet opnieuw gekeken worden naar rolverdelingen die kunnen leiden tot meer vertrouwen tussen onderwijs en (georganiseerd) bedrijfsleven .

Binnen het partnerschap van bedrijfsleven en onderwijs is momenteel een belangrijke rol weggelegd voor de kenniscentra beroepsonderwijs - bedrijfsleven. Zij vormen de in de WEB geregelde brug tussen de oevers onderwijs en bedrijfsleven en zijn met hun rol in de BPV actief in het primaire proces.

Vanuit het perspectief van de scholen zijn de kenniscentra echter nog in onvoldoende mate de gewenste brug, maar een van de verschijningsvormen van bedrijfsleven waar de scholen mee te maken hebben. Die andere vormen zijn de landelijke koepels, de centrale organisaties van werkgevers en -werknemers, maar ook de sectorale koepels zoals FME, Bouwend Nederland en de vakbonden en niet in de laatste plaats de individuele bedrijven in de regio. De landelijke koepels in het georganiseerd bedrijfsleven, MBO Raad en Colo willen naar meer gedeelde verantwoordelijkheid in het MBO, gericht op goed functionerend en rolbestendig partnerschap, evenwichtige samenwerking en het oplossen van structurele knelpunten met behoud van voldoende regionale ruimte.

Rol en positie kenniscentra

Kenniscentra, ontstaan vanuit het bedrijfsleven, zijn van oudsher actief op meerdere fronten. Zij voeren wettelijke taken uit onder toezicht van de Inspectie. Dat zijn het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiedossiers, de erkenning en werving van BPV plekken en het bevorderen van de kwaliteit van de BPV. Daarnaast bieden zij ondersteuning aan de leerbedrijven. In aanzienlijk bescheidener mate verrichten de kenniscentra ook deels op wetgeving gebaseerde activiteiten voor het VMBO (op het terrein van stages en leer/werktrajecten en beroepenoriëntatie).

Kenniscentra horen in de eerste plaats organisaties te zijn die branches moeten helpen hun vraag naar beroepsonderwijs te expliciteren en te vertalen naar adequaat onderwijsaanbod. Naast de wettelijke taken, gericht op een goed functionerend primair proces, verrichten kenniscentra, afhankelijk van hun positie binnen de branche, ook een scala aan activiteiten, waarvan een aantal met een commercieel oogmerk. Te denken valt aan: examinering en EVC, ontwikkelen en toepassen opleidingsinstrumenten, scholing van werknemers, arbeidsmarktonderzoek en advies etc. Veelal vinden deze activiteiten plaats in opdracht van het (georganiseerd) bedrijfsleven.

Van sommige producten van de kenniscentra zijn ook de scholen tevreden afnemers, voor andere activiteiten zijn de kenniscentra soms concurrent van de contractpoot van diezelfde scholen. Mede onder invloed van de Governance Code is er bij de kenniscentra meer scheiding aangebracht tussen publieke WEB-taken en overige, veelal niet wettelijke taken, maar dat is voor de buitenwereld nog niet overal en altijd duidelijk herkenbaar en roept daarnaast ook nog vragen op.

De positie van de kenniscentra als "brug" tussen bedrijfsleven en scholen is geen gemakkelijke. Vanuit het onderwijs worden de kenniscentra nogal eens ervaren als dwingende, te ver van de onderwijspraktijk opererende regelende instanties. Tevens leven er in het onderwijsveld twijfels over de representativiteit. En het bedrijfsleven ervaart met enige regelmaat een gebrek aan voldoende ondersteuning van de kenniscentra ten aanzien van wat gezien wordt als de kerntaak. Voor kenniscentra is een belangrijke rol weggelegd als organiserend vermogen in de dialoog tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs en bij de ontwikkeling van sectorale standaarden. Nu ziet het bedrijfsleven de kenniscentra soms als verlengstuk van het onderwijs. Daarnaast is er enige spanning tussen wat bedrijven in de regio van de scholen verwachten en wat er landelijk in de kenniscentra wordt afgesproken. Die dialoog over sectoraal-regionaal zou uitstekend kunnen plaatsvinden binnen de kenniscentra "nieuwe stijl".

De wetgever lijkt de verantwoordelijkheden over het "wat" en het "hoe" van het middelbaar beroepsonderwijs helder te hebben toegedeeld; de kenniscentra formuleren het "wat" door de beschrijving van de kwalificatie-eisen en de scholen gaan over het "hoe", zoals het opleiden, de pedagogische en didactische keuzes, examinering en de wijze van clustering van de opleidingen in domeinen. De praktijk is vaak een andere. Er is regelmatig sprake van competentiediscussies en positioneringdrang met name tussen de MBO Raad en Colo, in plaats van effectieve samenwerking. Weliswaar worden over de meeste onderwerpen altijd wel weer compromissen gesloten, maar vraag niet wat daar voor nodig is en met hoeveel negatieve energie die compromissen tot stand komen. De vraag is ook of deze compromissen bijdragen aan een effectief arbeidsmarkt gericht onderwijsproces.

Naar een meer volwassen relatie tussen beroepsonderwijs en (georganiseerd) bedrijfsleven

Een beter georganiseerd en transparanter partnerschap van bedrijfsleven en beroepsonderwijs is een voorwaarde voor een toekomstbestendig bestel en rechtvaardiging van de continuïteit van kenniscentra als schakels in het primaire proces. Daarvoor is noodzakelijk dat er een einde komt aan het in de structuur ingebakken en gestolde wantrouwen tussen het onderwijs aan de ene kant en het bedrijfsleven (in welke verschijningsvorm dan ook) aan de andere kant. Dat kan, omdat in de kern het belang van beide gelijk is, namelijk goed arbeidsmarkt georiënteerd beroepsonderwijs. Als dat zo is, dan zijn er ook geen valide overwegingen om de verantwoordelijkheden over zowel het "wat" als het "hoe" van het middelbaar beroepsonderwijs zo gekunsteld te verdelen als thans het geval is.

Het verdient de voorkeur de landelijke aansturing van de kenniscentra zo in te richten dat de verantwoordelijkheid voor de op landelijk niveau vast te stellen kaders waarbinnen het beroepsonderwijs moet plaatsvinden gezamenlijk en gelijkwaardig door bedrijfsleven en onderwijs genomen wordt. In de kenniscentra vindt dan kennisontwikkeling en besluitvorming plaats over alle onderwerpen die vragen om landelijke sectorale besluitvorming en/of coördinatie. Het gaat dan om de kwalificatiestructuur, en de daaraan gekoppelde examenstandaarden, de beroepspraktijkvorming, de verhouding sectoraal/regionaal, maar ook om activiteiten op het terrein van imago en positionering.

Besluiten van de kenniscentra op het terrein van BPV en examinering worden voor scholen en bedrijven bindend wanneer zij de door centrale sociale partners en MBO Raad gewenste wettelijke grondslag krijgen. Vanzelfsprekend blijft het examenreglement conform de wet een verantwoordelijkheid van de scholen.

Kenniscentra staan ten dienste van bedrijfsleven en onderwijs en laten belangenbehartiging voor het MBO, zoals bv. onderhandelingen met OCW over strategische agenda's, aan georganiseerd bedrijfsleven en onderwijs over. Daarbinnen kunnen ze uitstekend een adviserende en ondersteunende functie vervullen. Bij een enerzijds meer verbrede, maar anderzijds meer toegespitste taakstelling van de kenniscentra, die in bovenstaande benadering daadwerkelijk van bedrijfsleven én onderwijs zijn, behoort t.a.v. de wettelijke WEB taken ook een andere bestuurlijke verhouding en een andere bestuurlijke samenstelling. Op grond van de huidige wetgeving bestaat het overgrote deel van de besturen c.q. Raden van Toezicht van kenniscentra voor 1/3 uit vertegenwoordigers namens werkgeversorganisaties, 1/3 werknemersorganisaties en 1/3 onderwijs (vertegenwoordigers voorgedragen door MBO Raad en in acht kenniscentra ook door PAEPON) De nieuwe bestuurlijke structuur zal paritair van karakter moeten zijn in een verhouding 50% bedrijfsleven en 50% onderwijs. Bij rolwijziging moet ook opnieuw gekeken worden naar de profielen van deze bestuurders en de leden van de paritaire commissies.

Voor het succes van deze herordening van de verantwoordelijkheden in de besturen van de kenniscentra, maar ook uit oogpunt van Good Governance, is het van cruciaal belang dat er een duidelijke scheiding is aangebracht tussen de wettelijke (WEB-)verantwoordelijkheden van de kenniscentra en de overige, veelal private activiteiten. Daarbij moet nog wel de vraag beantwoord worden welke aan de wettelijk taken gelieerde activiteiten moeten worden beschouwd als publieke taken. Binnen de uitgangspunten van de mogelijk aan te scherpen code Good Governance en transparantie is het aan de besturen van de kenniscentra zelf om te beoordelen of en op welke wijze synergievoordelen zijn te realiseren tussen de wettelijke (WEB-) en overige taken. Overige taken zijn in principe aanvullend op wettelijke (WEB-) taken.

Voorwaarde om deze nieuwe, verzwaarde taakstelling bij de kenniscentra te kunnen neerleggen is geen verdere bezuinigingen op het macrobudget.

Colo

Waar de kenniscentra de plaats worden waar in gezamenlijkheid en gelijkwaardigheid besluitvorming tot stand komt over alle relevante sectorale en branchegerelateerde thema's, zal er ook een plaats moeten zijn waar onderwijs en bedrijfsleven sectoroverstijgende onderwerpen bespreken en brengen tot eendrachtige voorstellen aan de politiek. Daarnaast zal er een plaats moeten zijn waar geoordeeld wordt over geschillen die kunnen ontstaan binnen de kenniscentra nieuwe stijl. Die plaats is Colo, dat naar analogie van de Stichting van de Arbeid, het platform wordt waar bedrijfsleven en onderwijs in gelijkwaardigheid "zaken" doen met elkaar en voorstellen voorbereidt richting de politiek. Ook overeenkomstig de Stichting van de Arbeid zal dit Colo nieuwe stijl paritair zijn samengesteld met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en uit het onderwijs. De vergelijking doortrekkend zou de voorzittersfunctie hiervan in duoschap kunnen worden ingevuld, dan wel bij toerbeurt door de centrale koepelorganisaties.

Colo blijft naast platform van samenwerkende kenniscentra, uitvoeringsorganisatie voor het verrichten van arbeidsmarktonderzoek, de Barometer e.d. Daarnaast blijven activiteiten als Internationale Diploma Waardering, faciliteren van het Coördinatiepunt, Leerbedrijf van het Jaar, Stagebox en incidentele projecten van de samenwerkende kenniscentra belegd bij Colo.

Het Colobureau verricht naast genoemde uitvoerende taken ondersteunende werkzaamheden voor de organisaties uit het bestuur. Het bereidt vergaderingen voor en voert genomen besluiten uit. Het bewaakt daarbij haar onafhankelijke positie.

De komende periode worden binnen de kaders van deze intentieverklaring voorstellen ontwikkeld voor aanpassing van de verenigingsstructuur voor Colo. In afwachting daarvan zal het platform van georganiseerd bedrijfsleven en onderwijs worden ingericht.

Tenslotte

De nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling zal gevolgen hebben voor de zogenaamde onderstructuur van zowel de kenniscentra (de paritaire commissies) als de MBO Raad (de bedrijfstakgroepen). Het bedrijfsleven en het georganiseerde onderwijsveld zullen die gevolgen niet alleen in kaart brengen, maar die onderstructuur tevens meer stroomlijnen en waar mogelijk in elkaar schuiven. Ondertekenaars van deze intentieverklaring zullen deze ter besluitvorming aan hun leden voorleggen. Vanzelfsprekend gaat de politiek over aanpassingen van de WEB die kunnen voortvloeien uit afspraken tussen de partijen die betrokken zijn bij het MBO en het ministerie van OCW naar aanleiding van deze intentieverklaring

De afspraken uit deze intentieverklaring zullen door de partijen worden gemonitord en na één jaar geëvalueerd.

Vanzelfsprekend moet voor COLO een formeel voorbehoud gemaakt worden bij de inhoud van deze intentieverklaring vanwege de statutaire eis dat de Algemene Vergadering de besluiten neemt over de structuur van de vereniging.

Den Haag, 10 maart 2010

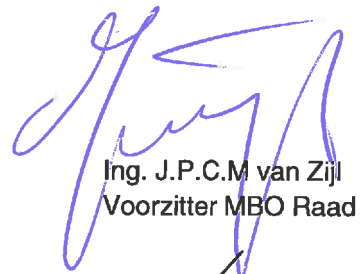
Drs. L.M.L.H.A. Hermans
Voorzitter MKB-Nederland

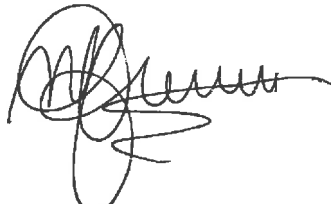
Mr. B.E.M. Wientjes
Voorzitter VNO-NCW

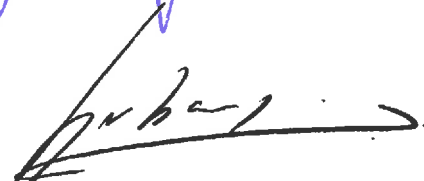
Mw. Mr. P. Swenker
Voorzitter Colo

Ing. J.P.C.M van Zijl
Voorzitter MBO Raad

Mw. Drs. A.M. Jongerius
Voorzitter FNV Vakcentrale

H. van Boggelen
Waarnemend voorzitter CNV

Mr. E.R. Steenborg
Voorzitter MHP